

ISSN: 2651-2742
2024- Cilt: 7 Sayı: 2
Sayfa: 77-92.

Dergi Web Sitesi: <http://sita.cumhuriyet.edu.tr/tr/>

Gönderilme Tarihi: 09.09.2024

Kabul Tarihi: 22.12.2024

Araştırma Makalesi (Research Article)

İSVEÇ'İN TURİZM POLİTİKASI VE GÖTEBORG DESTİNASYONU Tourism Policy of Sweden and Gothenburg Destination

Sibel MEHTER AYKIN *

Akdeniz Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

ÖZ

2019 yılında, 2020 Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışması için Avrupa Komisyonu tarafından çağrıya çıkmış ve 17 Avrupa Birliği üyesi devletten 35 şehir başvuruda bulunmuştur. Yapılan eleme sonucunda Göteborg (İsveç) ve Málaga (İspanya) 2020 Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanını kazanmıştır. Bu çalışmada Göteborg destinasyonunun sahip olduğu akıllı turizm unsurları sırasıyla (1) erişilebilirlik, (2) sürdürülebilirlik, (3) dijitalleşme, (4) kültürel miras ve yaratıcılık olmak üzere dört parametre çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmanın amacı; Göteborg kentini akıllı turizm başkenti yapan unsurları derlemek ve özgün uygulamaları ön plana çıkarmak suretiyle akıllı şehir ya da akıllı turizm destinasyonu olma çabasındaki kentlere örnek teşkil etmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmada nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın temel sorunsalı "Göteborg kentini Avrupa Akıllı Turizm Başkenti yapan erişilebilirlik, sürdürülebilirlik, dijitalleşme, kültürel miras ve yaratıcılık bağlamındaki başarılı uygulamalar nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Her bir uygulamanın esasında belirli bir sosyo-ekonomik ve politik sistemin uzantısı olduğu gerçeğinden hareketle, araştırma bu bilgileri de içerecek şekilde genişletilmiştir. Bu bağlamda, çalışmada ilk olarak İsveç ekonomisinin genel görünümü ve turizm istatistikleri sunulmuştur. Ardından, turizm sektörünün sevk ve idaresi ile turizm politikasının ana hatları aktarılmıştır. Son olarak, Göteborg kentini akıllı turizm başkenti yapan uygulamalardan bahsedilmiş ve politika önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Politikası, Avrupa Akıllı Turizm Başkenti, İsveç, Göteborg

Jel Kodları: Z32, Z38

* Sorumlu Yazar: sibelaykin@akdeniz.edu.tr

Önerilen Atıf: Mehter Aykın S. (2024). İsveç'in Turizm Politikası ve Göteborg Destinasyonu, Sivas İnterdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi, 7(2), 77-92.

ABSTRACT

In 2019, the European Commission launched a call for 2020 European Smart Tourism Capitals competition and 35 cities from 17 European Union member states applied. As a result of the selection process, Gothenburg (Sweden) and Málaga (Spain) were awarded the title of 2020 European Smart Tourism Capital. In this study, the smart tourism aspects of Gothenburg destination are examined within the framework of four parameters, namely (1) accessibility, (2) sustainability, (3) digitalization, (4) cultural heritage and creativity. The aim of the study is to compile the aspects that make Gothenburg a smart tourism capital and to set an example for cities striving to become smart cities or smart tourism destinations by highlighting unique practices. For this purpose, the case study method, which is among the qualitative research methods, was used in the study. The main problematic of the research is "What are the successful practices in the context of accessibility, sustainability, digitalization, cultural heritage and creativity that make Gothenburg a European Smart Tourism Capital?". Recognizing that each practice is essentially an extension of a specific socio-economic and political system, the research was extended to include this information. In this context, the study first presents an overview of the Swedish economy and tourism statistics. Then, the management and administration of the tourism sector and the main aspects of tourism policy are presented. Finally, the practices that make Gothenburg a smart tourism capital are explained and policy recommendations are developed.

Keywords: Tourism Policy, European Capital of Smart Tourism, Sweden, Gothenburg

Jel Codes: Z32, Z38

1. GİRİŞ

İskandinav yarımadasının doğu kesimini kaplayan İsveç, kuzey-güney yönünde Baltık denizi ve bu denize bağlı Bothnia Körfezi boyunca uzanmaktadır. 447.424 km² yüzölçümüne sahip ülkede 10,5 milyon kişi yaşamakta olup (European Union, t.y., Sweden), batıda ve kuzeyde Norveç, kuzeydoğuda Finlandiya, güneybatıda Kattegat ve Sund boğazlarıyla ayrılan Danimarka ile komşudur. Tarihte Viking'lere vatan olmuş İsveç'in günümüzde gezi listelerinde yer alan belli başlı kentleri; başkent Stockholm, Gothenburg, Malmö, Uppsala, Lund, Kiruna, Visby, Helsingborg, Norrköping, Linköping, Örebro, Jönköping, Karlstad, Umeå'dır. (Camperman Sweden, t.y., Cities in Sweden: Exploring the 14 Best Town to Visit).

İsveç denilince ilk akla gelen, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme – UNDP) tarafından hazırlanan İnsani Kalkınma Endeksi (Human Development Index) bulgularına göre beşinci sırada yer almasıdır (UNDP, 2024: 279). Keza, Dünya Mutluluk Raporu 2024 (World Happiness Report 2024) bulguları çerçevesinde dünyanın en mutlu dördüncü ülkesi olarak belirlenmiştir (Hellivell, Layard, Sachs, de Neve, Akin, Wang, 2024: 15). İsveç aynı zamanda Alfred Nobel'in vatanı olması, *Aurora Borealis* olarak bilen kuzey ışıklarının en iyi gözlemlendiği yerlerden biri olması, buz oteli geleneğini başlatmış olması, en çok adaya sahip ülke konumunda olması, sanat eserleri ile donatılmış geniş bir metro ağına sahip olması, dünyanın en büyük üçüncü müzik ihracatçısı olması ve kişi başına düşen en çok patente sahip ülke olması gibi geniş bir yelpazeye yayılan özellikleri ile de dikkat çekmektedir. İsveç'i eşsiz kılan bir diğer unsur ise, Göteborg kentinin 2020 yılında Avrupa Akıllı Turizm Başkenti (European Capital of Smart Tourism) ilan edilmiş olmasıdır.

Bu çalışma, İsveç'in önemli destinasyonlarından birini oluşturan Göteborg'un turizm varlıklarını incelemek üzere kaleme alınmıştır.

2. ÇALIŞMANIN AMACI, YÖNTEMİ VE VERİ SETİ

Çalışmanın amacı; Göteborg kentini akıllı turizm başkenti yapan unsurları derlemek ve özgün uygulamaları ön plana çıkarmak suretiyle akıllı şehir ya da akıllı turizm destinasyonu olma çabasındaki kentlere örnek teşkil etmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda, çalışmada nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan durum çalışması (örnek olay çalışması ya da vaka çalışması) yapılması uygun görülmüştür. Durum çalışmalarında; en basit şekliyle, belirli bir sistemin nasıl işlediği bir ya da birkaç örnek üzerinden açıklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 289; Bleijenbergh, 2020: 61; Gerring, 2007: 19; Chimiliar, 2010: 582; Mehter Aykın, 2021: 3-4; Mehter Aykın, Mehter Aykın, 2022: 28; Mehter Aykın, 2023-b: 236, Mehter Aykın, 2024: 78). Bu açıklayıcı bilgiye ulaşmak üzere, arşiv kayıtlarının incelenmesi, geniş bir yelpazeye yayılan doküman analizi, gözlem yapılması ve görüşmelerde bulunulması gibi veri toplama teknikleri kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 296). Araştırma neticesinde elde edilen bulgular, politika geliştirme ve plan/program oluşturma çalışmalarına girdi sağlamak üzere kullanıcıların hizmetine sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 289; Bleijenbergh, 2020: 61; Gerring, 2007: 19; Chimiliar, 2010: 582; Mehter Aykın, 2021: 3-4; Mehter Aykın, Mehter Aykın, 2022: 28; Mehter Aykın, 2023-b: 236, Mehter Aykın, 2024: 78).

Bu çalışmaya esas oluşturan sistem Avrupa'da giderek yaygınlaşan akıllı turizm uygulamalarıdır. Akıllı turizm sistemin işleyişini açıklamak üzere bugüne kadar çok sayıda çalışma yapılmıştır (Çelik ve Topsakal, 2017; Talu ve Kocaman, 2019; Eris, 2021; Özışık Yapıcı, 2022; Mehter Aykın, 2021; Mehter Aykın, 2022; Mehter Aykın, 2023-a; Mehter Aykın, 2023-b; Mehter Aykın, 2024: 78). Ancak, her bir vakanın kendi özel koşulları üzerinde şekillendiği ve her bir destinasyonun özgün başarılı uygulamaları bulunduğu gerçeğinden hareketle, bugüne kadar yapılmış çalışmaların yeni bir örneklem ile genişletilmesi uygun olacaktır. Bu çalışmada sistemin işleyişi, tekil bir örnek – Göteborg destinasyonu – üzerinden açıklanacaktır. Açıklama deseninin oluşturulmasında, sırasıyla (1) erişilebilirlik, (2) sürdürülebilirlik, (3) dijitalleşme ve (4) kültürel miras ve yaratıcılık olmak üzere, Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışmasının dört parametresi referans alınacaktır. Bu bağlamda, araştırmanın temel sorunsalı "Göteborg kentini Avrupa Akıllı Turizm Başkenti yapan erişilebilirlik, sürdürülebilirlik, dijitalleşme, kültürel miras ve yaratıcılık bağlamındaki başarılı uygulamalar nelerdir?" şeklinde tanımlanmıştır. Ancak, her bir uygulamanın esasında belirli bir sosyo-ekonomik ve politik sistemin uzantısı olduğu gerçeğinden hareketle, araştırma bu bilgileri de içerecek şekilde genişletilecektir. Bu çerçevede, İsveç ekonomisinin genel görünümü ve turizm istatistikleri sunulduktan sonra, turizm sektörünün sevk ve idaresi ile turizm politikası ana hatları ile aktarılacaktır. Son olarak, Göteborg kentini akıllı turizm başkenti yapan uygulamalardan bahisle, politika önerileri geliştirilecektir.

Çalışmada kullanılan veriler; ağırlıklı olarak Avrupa Birliği'nin (AB) istatistik ofisi EUROSTAT'ın ana sayfasında yer alan istatistiklerden, AB'nin resmi web sayfasında açık erişime sunulan rapor ve dosyalardan, Birleşmiş Milletler (United Nations – UN) ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD) gibi uluslararası kuruluşların kendi misyonları doğrultusunda hazırladıkları raporlardan, İsveç devletinin ve bağlı kurum ve kuruluşlarının resmi web sayfalarında yer alan açıklamalardan derlenmiştir. Büyük ölçüde ikincil veri kaynağına başvuru bu çalışmada, Etik Kurul izni alma ihtiyacı ortadan kalkmıştır. Elde edilen bulgular, Avrupa

Akıllı Turizm Başkentleri yarışması parametrelerinin öngördüğü şekilde, herhangi bir çarpıtmaya yer verilmeksizin bilimsel kurallar çerçevesinde raporlanmıştır. Ayrıca, İsveç dilindeki bazı kavramların Türkçe'ye tercümesinde "Google Translate" aracı kullanılmıştır.

3. İSVEÇ EKONOMİSİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Tarafsızlık politikası uyarınca iki yüzyıl boyunca herhangi bir savaşa girmemiş olan İsveç, kaynaklarını sanayileşme için kullanmış ve yüksek gelir grubuna dahil ülkeler arasında yer almayı başarmıştır. 2023 yılı itibariyle, İsveç'te kişi başına düşen gelirler (GDP per capita) 44,610 Avro olup, bu rakam gerek AB ortalamasının (29,160 Avro), gerekse Avro Bölgesi ortalamasının (32,040 Avro) çok üzerindedir (Eurostat, t.y., Sweden). Her ne kadar son yıllarda finansal sıkılaştırma politikalarının bir sonucu olarak ekonomi yavaşlamış olsa da İsveç ekonomisi genel olarak otomotiv, elektronik, makine ve ilaç sektörleri öncülüğünde ihracata dayalı bir büyüme sergilemektedir. Rafine petrol, otomobil, ilaç, kağıt ve elektrik ihraç eden ülkenin en büyük ticari ortakları sırasıyla; Almanya (%10), Norveç (%10), Amerika (%9), Danimarka (%8), Finlandiya'dır (%7). Başlıca ithalat kalemleri ise; ham petrol, otomobil, rafine petrol, yayın ekipmanları ve giysi olup, başlıca ticari ortakları Almanya (%16%), Hollanda (%10), Norveç (%9), Çin (%7), Danimarka'dır (%6). Ülke, rekabet gücü ve Ar-Ge yatırımları bakımından genel olarak üst sıralarda yer almaktadır (CIA, t.y., Sweden).

2023 yılı itibariyle Avrupa Birliği'nin toplam nüfusu 448,803,078 kişi olarak kayıtlara geçmiş olup, bunların 10,521,556'i İsveç'te yaşamaktadır. Nüfusun cinsiyet bazında dağılımının eşit olduğu ülkede, İsveçli kadınlar Avrupa'daki en yüksek işgücüne katılım oranlarından birine sahiptir. İsveç'te cinsiyete dayalı ücret farkı 2022 yılı verilerine göre %11.1'dir (Avrupa Birliği'nde aynı yıl itibariyle %12.7 iken Avro Bölgesinde %13.1'dir). Sosyal devlet anlayışını kapitalist sisteme eklemeyi başaran İsveç'te yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olan kesimin nüfusa oranı 2022 yılı itibariyle %18.6 olarak gerçekleşmiş olup, Avrupa Birliği (%21.6) ile Avro Bölgesi (%21.8) verileri ile kıyaslandığında oldukça iyi bir performansa işaret etmektedir (Eurostat, t.y., Sweden).

1995 yılı itibariyle AB üyesi olan, 2021 yılında ise Schengen Bölgesi'ne dahil olan İsveç, 2003 yılında gerçekleştirilen bir referandum ile Avro kullanmayı reddetmiştir. 2023 yılı verilerine göre; Maastricht Kriterlerinin mali ayağında oldukça başarılı bir performans sergileyen İsveç'in borç stoğunun gayri safi yurt içi hasılaya (GSYİH) oranı %31.2 olup (2023 yılı itibariyle AB için bu rakam %81.7, Avro Bölgesi için %88.6'dır), bütçe açığının GSYİH'ya oranı ise %0.6'dır (2023 yılı itibariyle AB için bu rakam %3.5, Avro Bölgesi için %3.6'dır). Aynı yıl itibariyle, enflasyon oranının %5.9 (Avrupa Birliğinde %6.4, Avro Bölgesinde %5.4) olduğu ülkede, işsizlik oranı %7.7 (Avrupa Birliğinde %6.1, Avro Bölgesinde %6.6) olarak kayıtlara geçmiştir (Eurostat, t.y., Sweden).

İsveç, atıkların %39.7'sini geri dönüştürmekte (2022 yılı verileri ile Avrupa Birliği'nde %48.6 iken, Avro Bölgesine dair veri mevcut değildir); nihai enerji tüketiminin %60'ı yenilenebilir enerjiden karşılanmaktadır (2022 yılı verileri ile Avrupa Birliği'nde %23.0, Avro Bölgesinde %21.8). Elektrik fiyatlarının vergiler dahil MWh başına 187 Avro olduğu ülkede (2023'ün ikinci çeyreğinde Avrupa Birliği'nde 285 Avro, Avro Bölgesinde 305.4 Avro), enerjide ithalat bağımlılığı %26.8'dir (2022 yılı itibariyle Avrupa Birliğinde %62.5, Avro Bölgesinde %68.0) (Eurostat, t.y., Sweden).

4. TURİZM GÖSTERGELERİ

Turizm sektörünün İsveç ekonomisindeki doğrudan payı, pandemi öncesi dönemde GSYİH'nın %2,6'sı civarında nispeten istikrarlı bir şekilde seyretmiştir. Ancak, pandeminin etkisiyle 2020 yılında %1,7'ye düşmüş, 2021 yılında ise küçük bir toparlanma ile %1,9'a yükselmiştir. Pandemi öncesi döneme kıyasla mutlak anlamda 1.590 kişi azalarak, 2021 yılı itibariyle turizm sektöründe yaklaşık 101.000 kişiye istihdam sağlanmıştır (OECD, 2022: 276). Tablo 1'de uluslararası turizm gelir ve giderleri gösterilmektedir. Buna göre; pandemi öncesinde (2019 yılı itibariyle) 9,193 milyon ABD doları turizm geliri elde eden İsveç'in turizm giderleri aynı dönem itibariyle 14,366 milyon ABD doları olmuş, turizm bilançosu 5,173 milyon ABD doları açık vermiştir. Pandemi öncesi dönem değerlerine ulaşamadığı 2022 yılında ise, değişik oranda azalan turizm gelir ve giderlerine bağlı olarak turizm bilançosundaki açık 3,328 milyon ABD doları olarak kayıtlara geçmiştir.

Tablo 1: Uluslararası Turizm Gelir ve Giderleri (2019 ve 2022, milyon ABD Doları)

	Turizm Gelirleri		Turizm Giderleri		Turizm Bilançosu	
	2019	2022	2019	2022	2019	2022
İsveç	9193	9038	14366	12365	-5173	-3328
AB-27	424 375	395 095	343 667	306 736		
Dünya	1 487 000	1 120 000	1 487 000	1 120 000		

Kaynak: OECD (2024). OECD Tourism Trends and Policies. Paris:OECD Publishing, s.19-20

Tablo 2'de yıllar itibariyle uluslararası turist varışları gösterilmektedir. Buna göre; pandemi öncesinde (2019 yılı itibariyle) 7.616 bin uluslararası turist varışı gerçekleşmiş ancak pandemi ile birlikte %74 oranında bir küçülme yaşanmıştır. Tablodan da anlaşılacağı üzere, aynı dönem için küçülme oranı AB-27'de %66 iken, dünya genelinde %72 olarak kayıtlara geçmiştir. 2022 yılına gelindiğinde uluslararası turist varışları 6.629 kişiye ulaşmakla birlikte, halen daha pandemi öncesi döneme kıyasla %13 oranında bir küçülmeden bahsetmek mümkündür.

Tablo 2: Yıllar İtibariyle Uluslararası Turist Varışları (2019-2022, bin varış)

	2019	2020	2021	2022	2019/2020 Büyüme Oranı	2019/2022 Büyüme Oranı
İsveç	7616	1957	2990	6629	%-74	%-13
AB-27	529 748	179 506	219 142	443 045	%-66	%-16
Dünya	1 465 000	406 000	459 000	975 000	%-72	%-33

Kaynak: OECD (2024). OECD Tourism Trends and Policies. Paris:OECD Publishing, s.18-19

Pandemi süresince, uluslararası turizm kayıpları iç turizm canlandırılmak suretiyle telafi edilmeye çalışılmıştır. Yerli ve yabancı ziyaretçilerin tamamını içerecek şekilde, 2020 yılı itibariyle İsveç genelinde toplam 43,3 milyon geceleme yapılmıştır. Bu rakam 2019 yılına

kıyasla %36'lık bir düşüş anlamına gelmektedir. Toplam geceleme hacminin yerli turistler (yurt içi turizm) ve yabancı turistler (uluslararası turizm) bazında dağılımı ise, sırasıyla 38,1 milyon ve 5,2 milyon geceleme olarak kayıtlara geçmiştir. 2021 yılına gelindiğinde ise, yabancı ziyaretçiler tarafından yapılan uluslararası geceleme sayısı bir önceki yıla kıyasla %40 artarak 7,3 milyona yükselmiştir. Aynı yıl itibarıyla, yerli ziyaretçiler tarafından yapılan geceleme sayısı, bir önceki yıla kıyasla %23 oranında artarak 46,9 olarak kayıtlara geçmiştir. Pandeminin de etkisiyle iç turistlerin kırsal alana kaydığı gözlemlenmiştir (OECD, 2022: 276).

5. TURİZM SEKTÖRÜNÜN SEVK VE İDARESİ

İsveç'te turizm yönetimi merkezi, yerel ve uluslararası düzeyde örgütlenmiş durumdadır. Merkezi düzeyde; *Ministry of Business and Innovation* (İşletme ve İnovasyon Bakanlığı) turizm sektörünün sevk ve idaresinden sorumlu ana kurumdur. *Tillväxtverket* (*Swedish Agency for Economic and Regional Growth* / Ekonomik ve Bölgesel Gelişme için İsveç Ajansı) olarak bilinen İsveç'in ekonomik ve bölgesel kalkınma ajansı, bahse konu bakanlığa bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmekte olup, ulusal düzeyde turizm sektörünün gelişiminden sorumlu birincil kuruluştur. *Tillväxtverket*, turizm sektörünün gelişimini ve girişimciliği teşvik etmek üzere bilgiye dayalı çeşitli faaliyetlerde bulunmakta; bu bağlamda, turizm istatistiklerini derlemekte, piyasa bilgilerini toplamakta, turizm girişimlerini desteklemekte, özellikle de Avrupa Bölgesel Fonları (*European Regional Fund*) kapsamında işletmelerin kaynak bulmalarına yardımcı olmaktadır (Nordic Council of Ministers, 2019: 31). Merkezi Stockholm'de bulunan *Tillväxtverket*'in bölgesel yapılanması bulunmaktadır (OECD, 2022: 276).

Kamu-özel sektör işbirliği modelinde yapılandırılmış bulunan *Visit Sweden* ise, benzer şekilde İşletme ve İnovasyon Bakanlığı'na karşı sorumlu olup, ülkeyi uluslararası düzeyde turizm destinasyonu olarak pazarlamakla görevli bir kuruluştur. Yurt dışında çok sayıda ofisi bulunan *Visit Sweden*, merkezi yönetime ilave olarak 170 civarında turizm işletmesini bünyesinde barındırmaktadır (Nordic Council of Ministers, 2019: 31). *Visit Sweden*, mevcut görevlerinin yanı sıra pandemi döneminde sürdürülebilir turizme dair iç piyasada tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini yürütmüştür (OECD, 2022: 276; *Visit Sweden*, t. y., Sweden – a Destination of a Different Nature).

Yerel ve bölgesel düzeyde; merkezi düzeydeki aktörlere ilave olarak İsveç'te yerel/bölgesel yönetimler ile il genel meclisleri buldukları destinasyonlarda turizmin geliştirilmesi için aktif olarak görev almaktadır. Yerel yönetimler, genel olarak *SALAR* olarak bilinen Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği şemsiye kuruluşu altında faaliyetleri sürdürmektedir. Özellikle destinasyon yönetim ajansının bulunmadığı bölgelerde *SALAR*, paydaşlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve ağ oluşturma faaliyetlerinin desteklenmesi hususunda yardımcı olmaktadır (OECD, 2022: 276-277; Nordic Council of Ministers, 2019: 31)

Uluslararası düzeyde; bir tür diyalog, danışma ve eşgüdüm platformu görünümündeki *Council for the Promotion of Sweden* (İsveç Tanıtım Konseyi), sırasıyla *Ministry for Foreign Affairs* (Dışişleri Bakanlığı), *Ministry of Enterprise and Innovation* (İşletme ve Yaratıcılık Bakanlığı), *Ministry of Culture* (Kültür Bakanlığı), *Swedish Institute* (İsveç Enstitüsü), *Business Sweden* (İsveç İş Camiası) and *Visit Sweden*'dan (İsveç'e Seyahat) teşekkül etmekte olup, ülkenin yurt dışında tanıtımını sağlamak üzere çalışmalar yürütmektedir. İsveç ayrıca *Nordic Council of Ministers*'in (İskandinav Bakanlar Konseyi) bir bileşeni olarak turizm alanında daha geniş bir perspektiften işbirliğine yönelmiş durumdadır (OECD, 2022: 276-277; Nordic Council of Ministers, 2019: 31).

2021 yılı itibariyle, *Tillväxtverket*'in turizm için ayırdığı bütçe yaklaşık 100 milyon İsveç Kronu'dur (SEK). Aynı yıl itibariyle, *Visit Sweden*'in bütçe tahsisi ise 105 milyon SEK olup, yurt içi pazarlama faaliyetleri için ilave 20 milyon SEK tahsis edilmiştir. Ayrıca, turizm projeleri için bölgesel fonlar/AB fonları kapsamında tahsis edilen nispeten büyük fonların kullanıldığını da belirtmekte fayda vardır (OECD, 2022: 277).

6. TURİZM POLİTİKASI VE STRATEJİSİNİN ANA HATLARI

İsveç'te turizm sektörünün mevcut yönetsel yapısı 2005 yılında çıkarılan bir kanuna dayanmaktadır. Bu yapılanma ile ulaşılmak istenen nokta; İsveç'in uzun vadede rekabetçi bir turizm endüstrisine sahip, sürdürülebilir büyümeye ve ülke genelinde istihdamın artmasına katkıda bulunan son derece cazip bir turizm destinasyonu olmasıdır. 2016 yılında başlatılan turizm politikasının güncellenmesi sürecinde, paydaşlardan gelen öneriler doğrultusunda, "*Ett land att besöka*" (*a country to visit* / ziyaret edilesi bir ülke) sloganı ile özdeşleşen taslak turizm stratejisi oluşturulmuştur. Ancak, söz konusu strateji 2018 yılı seçimlerine ve akabinde pandemi kısıtlarına takılmış (Nordic Council of Ministers, 2019: 32) ve hayata geçirilmesi için 2021 yılına kadar beklemek gerekmiştir.

On yıllık bir dönemi kapsayan İsveç'in güncel turizm politikası 2030 yılını hedef almakta olup, Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Ulusal Cinsiyet Eşitliği Politikası hedefleri, Ulusal İklim Politikası hedefleri ve parlamentodan geçen diğer hedefler ile ilişkilendirilerek oluşturulmuştur. Turizm Politikası; İsveç'in "*2030 yılı itibariyle yenilikçiliğe dayalı, dünyanın en sürdürülebilir ve en cazip destinasyonu*" olma vizyonunu içermektedir (Swedish Agency for Economic and Regional Growth, t.y., Swedish National Tourism Strategy). Sırasıyla (1) "daha kolay girişimcilik", (2) "istihdam ve beceriler", (3) "bilgi ve yaratıcılık", (4) "erişilebilirlik", (5) "pazarlama ve iletişim" olmak üzere beş bileşen üzerine yapılandırılan turizm politikası, sektörden doğrudan sorumlu olan İşletme ve İnovasyon Bakanlığı'nın yanı sıra Çevre, Altyapı, Kültür, Eğitim, Çalışma, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları arasında eşgüdüm ve aynı zamanda sektör paydaşları ile işbirliğini de gerektirmektedir. *Tillväxtverket*'in hazırladığı beş yıllık stratejik planlar ile hayata geçirilmeye çalışılan turizm politikası, esas itibariyle sürdürülebilir turizmi, döngüsel ekonomiyi ve dijitalleşmeyi merkeze almış durumdadır. (OECD, 2022: 277-278).

2023-2030 dönemini kapsayan Göteborg Destinasyon Gelişim Programı da ülkenin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine katkıda bulunmak üzere kaleme alınmıştır. Program, *Gothenburg & Co* tarafından paydaşların katılımı ile yürütülmekte olup, bir yandan ziyaretçiler diğer yandan yöre sakinleri ve işletmeler için sürdürülebilir bir destinasyon olma amacını taşımaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir gelişmenin üç ana boyutunu (sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlar) kapsayan bir stratejik yaklaşım içermektedir. Göteborg Destinasyon Gelişim Programı (2023-2030), temel prensip olarak;

- ❖ Destinasyonun sürdürülebilir gelişimini teşvik etmektedir.
- ❖ Stratejik amaç ve hedeflere ulaşmak için politika tercihlerini içeren uzun vadeli bir referans belge olarak hizmet etmektedir.
- ❖ Destinasyonun büyümesi ve gelişmesi için bir araç görevi üstlenmiştir.
- ❖ Destinasyonun gelişimindeki ilerlemeyi ölçmek üzere net hedef, strateji, gösterge ve ölçüm teknikleri içermektedir.

- ❖ Belediye Meclisi tarafından karara bağlanmış olup, Göteborg kentinin tüm kamu kurum ve özel sektör kuruluşları için bağlayıcıdır (Goteborg&Co, t.y.-a, A Sustainable Destination by 2030: The City Gothenburg's Destination Development Programme).

Göteborg Destinasyon Gelişim Programı; (1) ziyaret ve ziyaretçileri, (2) gündelik yaşam ve yöre halkını, (3) çalışma hayatı ve işletmeleri göz önünde bulundurarak oluşturulmuştur. Ziyaretçiler bakımından; Göteborg kentinin her şeyden önce herkese hitap eden, kapsayıcı ve herkese karşı saygılı bir destinasyon olması temel amaçtır. Ziyaretçilerin sürdürülebilir tercihlerde bulunması başlıca amaçlar arasında sıralanmıştır. Böylelikle, ziyaretçilerin neden olduğu çevresel ve iklimsel etkiler minimum düzeye çekilecektir. Göteborg kentinin tüm yıl boyunca ziyaretçileri cezbedici unsurlar sunması bir diğer amaç olarak tanımlanmıştır. Yöre halkı bakımından; seyahat endüstrisinin katma değer sağlaması ve endüstrideki iş imkanlarının artırılması amaçlanmıştır. İşletmeler bakımından; artan taleple birlikte endüstrinin gelişmesi temel amaç olarak belirlenmiştir. Seyahat endüstrisinin destinasyondaki diğer endüstrileri ve akademik camiayı güçlendirmesi bir diğer amaçtır. Dünya klasmanına uygun bir sürdürülebilirlik yaklaşımının hakim kılınması vazgeçilmez bir amaç olarak tanımlanmıştır (City of Gothenburg, t.y., 10-18). Söz konusu amaçlara ulaşmak üzere dört temel strateji benimsenmiştir. Buna göre; (1) cezbedici deneyimler yaşamak ve seyahat motivasyonu oluşturmak için uygun koşulların geliştirilmesi, (2) seyahat endüstrisinin altyapısının geliştirilmesi, (3) seyahat endüstrisi ile kent gelişimi arasındaki etkileşimin güçlendirilmesi ve (4) Göteborg kentinin rol model olarak hareket etmesi ve yenilikçiliğin kolaylaştırılması öngörülmüştür (City of Gothenburg, t.y., 19-24).

İsveç; turizm alanında rekabet gücüne, sürdürülebilir gelişmeye, girişimcilerin karlılığına ve ülke genelinde istihdama katkıda bulunmayı amaçlayan yeni yapılanma ve eylem arayışındadır. Bu çabalarını Baltık Bakanlar Konseyi çatısı altında da sürdürmektedir. Ne var ki, İsveç'in de taraf olduğu Baltık Bakanlar Konseyi tarafından turizmin öncelikli bir sektör olarak kabul edilmesinin görece yeni olduğunu söylemek mümkündür. 2019 yılında hazırlanan turizm temalı bir raporda, Baltık Bölgesi ülkeleri için turizm sektörünün eşgüdüm içerisinde yönetilmesinin faydalarından bahisle, Baltık Turizmi Görev Gücü'nün oluşturulması (*Nordic Task Force on Tourism*) ve Baltık Turizmi Kolaylaştırıcısı'nın (*Nordic Tourism Facilitator*) atanması önerilmiştir (Nordic Council of Ministers, 2019: 12).

7. GÖTEBORG DESTİNASYONU'NUN AVRUPA AKILLI TURİZM BAŞKENTİ PARAMETRELERİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ülkeye gelen uluslararası ziyaretçilerin yaklaşık %30'una ev sahipliği yapan Göteborg, Görsel 1'de de görüleceği üzere, 13 ilçe belediyesinden oluşmaktadır. Göteborg, 2019 yılında Avrupa Komisyonu tarafından çıkılan 2020 Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri yarışma çağrısına AB üyesi 17 devletten başvuruda bulunan 35 şehir arasında yer almıştır. Yapılan eleme sonucunda Göteborg (İsveç) ve Málaga (İspanya) 2020 Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanını kazanmıştır. Bu bölümde Göteborg destinasyonunun sahip olduğu akıllı turizm unsurları sırasıyla (1) erişilebilirlik, (2) sürdürülebilirlik, (3) dijitalleşme, (4) kültürel miras ve yaratıcılık olmak üzere dört parametre çerçevesinde incelenecektir.

Görsel 1: Göteborg Destinasyonu

Kaynak: City of Gothenburg (t.y.). The City of Gothenburg's Destination Development Programme: A Sustainable Destination by 2030, s. 3.

7.1. Erişilebilirlik

Turistik ürün üretildiği yerde tüketildiği için turizm destinasyonları açısından "erişilebilirlik" önemli parametrelerden birini oluşturmaktadır. Destinasyona ve destinasyondaki cazibe unsurlarına herkes tarafından kolayca ulaşılabilir olması ve ayrıca yerel dil kullanımının iletişime engel bir durum teşkil etmemesi önem arz etmektedir. *Accessible Lieseberg Amusement Park* (Liseberg Erişilebilir Eğlence Parkı), Göteborg'un önde gelen cazibe merkezlerinden biridir. Her yıl 3 milyonun üzerinde ziyaretçiye kapılarını açan Liseberg Parkı, her yaşa ve her kesime hitap eden sayısız gezinti alanı, oyun parkuru, konser alanı, dans pisti, restoran vb. unsurları içermekte olup, olabildiğince erişilebilir ve kapsayıcıdır. Her bir etkinliğe tüm ziyaretçiler katılmasa da herkese uygun bir etkinlik bulunmaktadır. Lieseberg Parkındaki konser alanları engellilerin erişimini kolaylaştıracak şekilde yeniden tasarlanmış olup, bu alanlarda görme ve işitme engelliler için sesli anlatım ile ya da işaret dili ile sunulan çeşitli performanslar düzenlenmektedir. Özel ihtiyaç grubuna dahil öğrencilere yönelik "Özel Okul Günü" düzenlenmektedir. Sosyal açıdan dezavantajlı çocukların Lieseberg'i ziyaret edebilmelerini sağlamak amacıyla söz konusu eğlence parkı, Göteborg'daki sosyal yardım merkezlerine bağışta bulunmakta ve yılda 13.000 ziyaretçiye serbest geçiş hakkı tanımaktadır (European Union, 2020: 17). Lieseberg Parkına özel bir dijital oyun ve uygulama geliştirilmiştir. Serbest geçiş kartları ile entegre çalışan Lieseberg Uygulaması, eğlence parkındaki günlük aktiviteleri, ilgili harita ve parkur uygunluk koşulları eşliğinde kullanıcıların hizmetine sunmaktadır. Uygulama kapsamında, ayrıca ziyaretçilerin sıra beklerken sıkılmadan vakit geçirmelerine zemin hazırlayan bir dijital oyun – *Helix Game* – ücretsiz olarak ziyaretçilerin beğenisine sunulmaktadır. Ayrıca, parkın güney yakasında ücretsiz WI-FI hizmeti de verilmektedir (Liseberg, tarih yok, Services in the Park).

Inheritance Fund (Kültürel Miras Fonu) tarafından finanse edilen *Funktek* (Fonksiyonel Teknoloji) Projesi, engelli bireylerin diğerleri ile eşit zeminde müzeleri ziyaret edebilmeleri ve böylelikle kültürel hayata katılabilmeleri amacıyla geliştirilmiştir. Proje kapsamında, engelli bireylerin önerileri alınarak, herkes için işe yarayan çözümler geliştirmek üzere bir engelli rehberi oluşturulmuştur. Göteborg müzeleri genel olarak *Funktek* Projesi kapsamında geliştirilen rehber ve önerileri referans almaktadır. Müze yönetimleri, sergileri düzenleme ve sunuş şekillerini değiştirmişlerdir. Proje kapsamında ayrıca, müze avlusunda yer alan interaktif "şehir oturumları" ile "herkes için rehberli şehir yürüyüşleri" tasarlanmış ve hizmete sunulmuştur (European Union, 2020: 18; Funktek, tarih yok, Welcome to Funktek).

GotEvent Tillgänglighet (Erişilebilir Etkinliğimiz Var) olarak bilinen uygulama, 2017 yılında Küresel Destinasyon Sürdürülebilirlik Endeksi Ödülü'ne (*Global Destination Sustainability Index Award*) layık görülmüştür. Uygulama, tüm engelli bireylerin spor etkinliklerinin, konserlerin veya aile eğlencelerinin sunulduğu alanlara kolayca erişimlerini kolaylaştırmakta olup, başta işitme ve görme engelliler olmak üzere, engelli tüm ziyaretçilerin etkinlik süresince işaret dili veya seslendirme yolu ile etkinliği yüksek perdeden izlemelerine olanak sunmaktadır. Tuvaletler, restoranlar gibi tüm tesislere kolayca erişim sağlayabilmeleri için ziyaretçilerin sadece akıllı telefona ve küresel konumlama sistemine (*GPS – Global Positioning System*) sahip olmaları yeterlidir (European Union, 2020: 27).

7.2. Sürdürülebilirlik

İsveç gelişmiş bir bisiklet altyapısına sahip olup, *Kattegattleden* (Kattegat Route) olarak bilinen bisiklet rotası İsveç'in önemli değerlerinden biridir. Skane-Helsingborg'dan başlayarak Halland'dan geçen ve Göteborg'da son bulan bisiklet rotası 2018 yılı itibariyle Avrupa'da yılın bisiklet rotası (*Cycle Route of the Year in Europe*) ilan edilmiştir. Toplamda 390 kilometreden oluşan *Kattegattleden* 8 etaba ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla; Helsingborg-Höganäs rotası (22 km), Höganäs-Ängelholm rotası (39 km), Ängelholm-Båstad rotası (55 km), Båstad-Laholm-Halmstad rotası (42 km), Halmstad-Falkenberg rotası (57 km), Falkenberg-Varberg rotası (39), Varberg-Kungsbacka rotası (72 km) ve Kungsbacka-Göteborg (64 km) rotasıdır. Bisiklet ağının tamamına ilişkin haritalara interaktif bir uygulama üzerinden erişim sağlanmaktadır. Tüm parkurlar bisiklet ile kat edilebileceği gibi isteğe bağlı tren ile de kat edilebilmektedir. Her bir etap benzersiz olup, yolculuk esnasında okyanus boyunca büyüleyici yerler görmek, keyifli mekanlarda konaklamak, çeşitli lokantalarda lezzetli yemekler yemek mümkündür (European Union, 2020: 37; *Kattegattleden*, t.y., *Stretches Along Kattegattleden*).

2023 yılında gerçekleştirilen "Göteborg'un 400. Yılı" etkinlikleri kapsamında, vatandaşların görüş ve önerileri çerçevesinde, kentte sıra dışı çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir. Göteborg'un her üç günde bir yağış alan bir destinasyon olması gerçeğinden hareketle, "su teması" ile kentte özel bir proje hayata geçirilmiştir. "*Rain Gothenburg*" (Yağ Göteborg) şeklinde ifade edilen projenin amacı; esas itibariyle, dikkatleri kentin altyapısına çekmek, yağmur algısını değiştirmek ve iklim değişikliği ile mücadelede sanatın gücünü kullanmaktır. Bu amaç doğrultusunda, 1920-1965 yılları arasında Göteborg'da yaşayan şair Anna Greta Wide (Görsel 2), *Manhole Cover Poet of the Year* (Yılın Yeraltı Şairi) seçilmiş ve onun şiirleri üzerinden iklim değişikliği ile mücadele bağlamında farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır (European Union, 2020: 41; *Goteborg&Co*, t.y.-b, *Rain Gothenburg*).

Görsel 2: Şair Anna Greta Wide

Kaynak: The History of Nordic Women's Literature (t.y.). Anna Greta Wide

Proje kapsamında, bir yandan şehrin altyapısının geliştirilmesine dolaylı olarak katkıda bulunulurken, yağmur olgusu mimari, sosyal, kültürel ve iklimsel perspektif ile ele alınmıştır. Göteborg halkının yağmur olgusuna bakışını ve konuya yönelik orijinal fikirlerini derlemek üzere "yağmur ve Göteborg kenti" temalı fotoğraf yarışması düzenlenmiştir. Ayrıca, yağmur yağdığı günlerde oyun alanı arayışında olan kent sakinlerine yönelik olarak içine atlayabilecekleri suni su birikintilerinin, tırmanabilecekleri "yağmur şelalelerinin" ve yağmurdan korunabilecekleri yaprak formunda çatıların inşa edildiği bir oyun alanı yaratılmıştır. Proje, 2019 yılında *European Centre for Creative Economy NICE Award*'a (Avrupa Yaratıcı Ekonomi Merkezi Ödülü'ne) aday gösterilmiştir (European Union, 2020: 41; Göteborg&Co, t.y.-b, Rain Gothenburg).

Göteborg kenti, 2016 yılından bu yana son yedi yıl boyunca *Global Destination Sustainable Index* (Küresel Destinasyon Sürdürülebilirlik Endeksi) parametreleri çerçevesinde dünyanın en sürdürülebilir destinasyonu olma durumunu tekrar tekrar tescil ettirmiştir (Gothenburg, t.y., The World's Most Sustainable Destination According to GDSI). Göteborg'daki otellerin %95'i çevreye duyarlı hizmet arzı dolayısıyla bir tür yeşil sertifikaya sahiptir. Kentte; fosil enerji kaynaklarının kullanımı sıkı bir şekilde düzenlenmekte, atık miktarları ölçülerek belirli parametrelere göre kontrol edilmekte, deterjan gibi kimyasal ürünlerin kullanımı sınırlandırılmakta ve otel personeli çevre güvenliği kilit alanlarında düzenli olarak eğitime tabi tutulmaktadır. 1996 yılından bu yana, hemen hemen tüm otellerin dahil olduğu İskandinav Otelleri zinciri; enerji, su ve kimyasal kullanımlarının yanı sıra ayrıştırılmamış atıkları düzenli olarak denetleyip raporlamaktadır (European Union, 2020: 42).

Tek kullanımlık atıkların yarattığı çevresel kirliliğin önüne geçilebilmesi için *Disposable-free Gothenburg Culture Festival* (Tek Kullanımlık Olmayan Göteborg Kültür Festivali) kapsamında plastik tabak, çatal, bıçak kullanımından vaz geçilmiştir. Hatta kendi tabak ve bardaklarını getirenlere indirim uygulanması gibi teşvik edici yöntemlere başvurulmuştur. Söz konusu Festival 2018 yılında *Sustainable Visitor Industry Conference*'da (Sürdürülebilir Ziyaretçi Endüstrisi Konferansı'nda) *Sustainable Event of the Year* (Yılın Sürdürülebilir Etkinliği) seçilmiştir (European Union: 2020: 49).

İsveç, genel olarak binlerce ada (267.570 ada) ile çevrelenmiş bir ülkedir (Görsel 3). Göteborg takımadaları, *Next to Gothenburg* (Göteborg'un Kapı Komşusu) kampanyası ile giderek daha fazla ziyaretçi çekmeye başlamıştır. Tekneler için adalar rotası tanımlanmış, böylelikle bir yandan Göteborg'un merkezindeki yoğunluk azalırken diğer yandan ada sakinlerinin de kazandığı bir sürdürülebilir büyüme modeline doğru geçiş yapılmıştır. (European Union: 2020: 52).

Görsel 3: İsveç Takımadaları

Kaynak: Haber7 (09.11.2021). Dünyada En Çok Ada Hangi Ülkede? Şaşırtan Liste: İsveç-267.570.

7.3. Dijitalleşme

Dijital politika, dijitalleşmenin sunduğu fırsatların kullanılması ve teşvik edilmesi ile ilgili olup, dijital ve elektronik iletişimin düzenlenmesi, ağ ve bilgi güvenliği, frekans politikası ve geniş bant erişimi, dijital altyapı vb. konuları içermektedir. Bu politika alanı aynı zamanda e-Devlet konularını, yani devlet kurumlarının faaliyetlerini daha verimli hale getirmek ve örneğin elektronik kimlik, elektronik imzalar ve açık veriler yoluyla halkın bu kurumlarla iletişimini kolaylaştırmak için dijital politikanın kullanılmasını da kapsamaktadır (Government Offices of Sweden, t.y., Digital Policy). 2017 yılında İsveç Hükümeti, dijital alanda dünyanın en iyisi olma hedefini ortaya koyan Dijital Strateji Belgesini kabul etmiştir. Strateji belgesinin ana amacı, İsveç'in dijitalleşmesinde sürdürülebilirliğin sağlanmasıdır. Söz konusu amaç doğrultusunda sırasıyla (1) dijital okuryazarlık, (2) dijital güvenlik, (3) dijital inovasyon, (4) dijital liderlik ve (5) dijital altyapı olmak üzere beş eksenle alt amaçlar belirlenmiştir (Tablo 3) (OECD, 2018: 28).

Tablo 3: Sürdürülebilir Dijital İsveç'e Yönelik Beş Stratejik Amaç

Stratejik Amaç	Açılım
Dijital Okuryazarlık	Bu bağlamda, herkes dijital becerilerini geliştirip kullanabilecektir.
Dijital Güvenlik	Bu bağlamda, herkesin dijital topluma güvenli bir şekilde katılması, sorumluluk alması ve güven duyması için uygun koşullar yaratılacaktır.
Dijital İnovasyon	Bu bağlamda, dijital odaklı yeniliklerin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve kullanılması için uygun koşullar yaratılacaktır.
Dijital Liderlik	Bu bağlamda, verimlilik ve kalitede dijitalleşme yoluyla sağlanan iyileştirmeler amaca uygun, doğru temelde ve yasal zeminde gerçekleştirilecektir.
Dijital Altyapı	Bu bağlamda, ülkenin tamamının hızlı genişbantı, istikrarlı mobil hizmetleri ve dijitalleşmeyi destekleyen bir altyapıya kolay erişimi sağlanacaktır.

Kaynak: OECD (2018). OECD Reviews of Digital Transformation: Going Digital in Sweden, OECD Publishing, Paris, s. 29.

Göteborg'da geliştirilen *Event Impact Calculator* (Etkinlik Etki Hesaplayıcısı) her bir etkinliğin sosyo-ekonomik ve çevresel etkisini ölçümleyen ve tahminlerde bulunulmasını sağlayan bir hesaplayıcıdır. 300'den fazla işletmenin kullandığı hesaplayıcı sayesinde ulaşım dahil turizm ile bağlantılı her türlü faaliyetin etkisi analiz edilerek çeşitli öngörülerde bulunmak mümkün olmaktadır (European Union, 2020: 65).

7.4. Kültürel Miras ve Yaratıcılık

Ziyaretçilerin Göteborg'daki yerleşik halk ile kaynaşmaları ve gündelik hayatın bir parçası olmaları amacıyla *West Sweden Tourist Board* (Batı İsveç Turizm Kurulu) tarafından *Meet the*

Locals (Yerel Halk ile Tanışın) Projesi hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında ziyaretçiler; araba paylaşımı, turistik mekanların birlikte gezilmesi, bir evin bahçesinden meyve koparılması, birlikte kahve içilmesi, halktan kıyafet kiralanması, hobilerin paylaşılması gibi çok değişik şekillerde yerel halk ile buluşmaktadır. Paylaşım ekonomisi üzerine kurulan bu proje kapsamında çeşitli kurum ve kuruluşlar, dijital uygulamalar, sosyal medya grupları ve web siteleri *West Sweden Tourist Board* tarafından bir araya getirilmiştir. Ziyaretçiler paydaşlar ile temasa geçmek suretiyle, yerel halkın çoğu kez ücretsiz sunduğu hizmetlerden faydalanabilmektedir (European Union, 2020: 88; West Sweden Tourist Board, t.y., Meet the Locals: Get Right to the Heart of West Sweden with Meet the Locals).

8. SONUÇ

Akıllı turizm destinasyonlarını görünür kılmak ve diğer destinasyonlara emsal oluşturmalarını sağlamak amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından düzenlenen yarışmada Göteborg (İsveç) ve Málaga (İspanya) 2020 yılında Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanına layık görülmüştür. Akıllı turizm başkenti statüsüne haiz olmak için ilgili destinasyonun sırasıyla erişilebilirlik, sürdürülebilirlik, dijitalleşme ve kültürel miras – yaratıcılık parametrelerinin her birinde belirli bir olgunluk seviyesinde bulunması gerekmektedir. 2016 yılından bu yana yedi yıl üst üste *Global Destination Sustainable Index* (Küresel Destinasyon Sürdürülebilirlik Endeksi) çerçevesinde dünyanın en sürdürülebilir destinasyonu ilan edilen Göteborg, İsveç'in "2030 yılı itibariyle yenilikçiliğe dayalı, dünyanın en sürdürülebilir ve en cazip destinasyonu" olma vizyonu ile uyumlu plan, program ve uygulamalar yürütmektedir. Göteborg, ülkeye gelen ziyaretçilerin yaklaşık %30'una ev sahipliği yapmakta olup, Göteborg'un 2023-2030 dönemini kapsayan Destinasyon Gelişim Planı, genel olarak erişilebilirliği, kapsayıcılığı, sürdürülebilirliği, kültürel mirasın korunmasını ve yaratıcılığı referans almaktadır. Göteborg'un öne çıkan özgün akıllı turizm uygulamaları şöyle sıralanabilir:

- ❖ Erişilebilirlik alanında; Lieseberg Engelsiz Eğlence Parkı'nın dezavantajlı gruplara serbest geçiş hakkı sağlaması, engelliler ile dost Lieseberg Uygulaması ve *Helix Game* adlı dijital oyunun ziyaretçilere ücretsiz sunulması emsal alınabilecek uygulamalardır.
- ❖ Sürdürülebilirlik alanında; tüm ülkeye yayılan *Kattegattleden* bisiklet rotası, su temasını işleyen *Rain Gothenburg* projesi, tek seferlik tabak, çatal, bardak vb. malzemelerin kullanımında caydırıcı olan *Disposable-free Gothenburg Culture Festival* (Tek Kullanımlık Olmayan Göteborg Kültür Festivali), *Next to Gothenburg* (Göteborg'un Kapı Komşusu) kampanyası tamamen kentin özgün değerlerine dayandırılmış başarılı uygulamalardır.
- ❖ Dijitalleşme alanında; *Event Impact Calculator* (Etkinlik Etki Hesaplayıcısı) sayesinde her bir etkinliğin sosyo-ekonomik ve çevresel etkilerinin ölçülerek isabetli tahminlerde bulunulmasının sağlanması kayda değer bir örnek olarak verilebilir.
- ❖ Kültürel miras ve yaratıcılık alanında; *West Sweden Tourist Board* (Batı İsveç Turizm Kurulu) tarafından hayata geçirilen ve ziyaretçilerin yerel halk ile tanışıp çeşitli paylaşımlarda bulunmalarına imkan veren proje yenilikçi bir yaklaşım içermesi bakımından oldukça başarılı bir uygulamadır.

2023 yılı itibariyle 56,693,837 ziyaretçiye kapılarını açan ülkemizin (Republic of Türkiye Ministry of Culture and Tourism, t.y., Yearly Bulletins) turizm alanındaki hedeflerine koşarken, başarısı AB kurumları tarafından tescil edilmiş Göteborg ve benzeri

destinasyonlardaki özgün uygulamaları yakından takip etmesi ve uygun olanları destinasyonlarımıza aktarması doğru bir yaklaşım olacak gibi gözükmektedir.

9. KAYNAKÇA

Bleijenbergh, I. (2010). Case Selection. A.J. Mills, G. Durepos, E. Wiebe (Eds.). *Encyclopedia Of Case Study Research*, Vol. I, 61-63, Thousand Oaks, Ca: Sage.

Campervan Sweden (T.Y.). *Cities In Sweden: Exploring The 14 Best Town To Visit*. 09.08.2024 Tarihinde <https://www.campervansweden.com/blog/travel-information/cities-in-sweden> Adresinden Alındı

Chmiliar, L. (2010). Case Selection. A.J. Mills, G. Durepos, E. Wiebe (Eds.). *Encyclopedia Of Case Study Research*, Vol. I, 582- 583, Thousand Oaks, Ca: Sage.

Cia (T.Y.). *Sweden. The World Factbook*. 13.08.2024 Tarihinde <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/sweden/> Adresinden Alındı.

City Of Gothenburg (T.Y.). *The City Of Gothenburg's Destination Development Programme: A Sustainable Destination By 2030*. 19:08.2024 Tarihinde <https://goteborgco.se/uploads/2023/05/the-city-of-gothenburgs-destination-development-programme-2023-2030.pdf> Adresinden Alındı.

Çelik, P.; Topsakal, Y. (2017). Akıllı Turizm Destinasyonları: Antalya Destinasyonunun Akıllı Turizm Uygulamalarının İncelenmesi. *Seyahat Ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 149-166.

Eris, T. (2021). Akıllı Turizm Kapsamında İzmir'in Akıllı Turizm Uygulamalarının İncelenmesi: 'Visitizmir' Örneği. *International Journal Of Contemporary Tourism Research*, 5 (Özel Sayı), 126-134, Doi: 10.30625/ijctr.948257.

European Union (2020). *Compendium Of Best Practices: 2019 & 2020 European Capital Of Smart Tourism Competitions*. European Commission: Tendered To Scholz & Friends Agenda Berlin Gmbh European Office. 08.08.2024 Tarihinde https://smarttourismcapital.eu/wp-content/uploads/2020/03/compendium_2020_final.pdf Adresinden Alındı.

European Union (T.Y.). *Sweden*. 09.08.2024 Tarihinde <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/sweden-en> Adresinden Alındı.

Eurostat (T.Y.). *Sweden. Country Facts*. 07.09.2024 Tarihinde <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts/> Adresinden Alındı.

Funktek (T.Y.). *Welcome To Funktek*. 22.08.2024 Tarihinde <https://funktek.se> Adresinden Alındı.

Gerring, J. (2007). *Case Study Research: Principles And Practices*. Usa: Cambridge University Press.

Goteborg&Co (T.Y.-A). *A Sustainable Destination By 2030: The City Gothenburg's Destination Development Programme*. 19.08.2024 Tarihinde <https://goteborgco.se/en/destination-development/a-sustainable-destination-by-2030/> Adresinden Alındı.

Goteborg&Co (T.Y.-B). *Rain Gothenburg*. 25.08.2024 Tarihinde <https://goteborg2023.com/jubileumsprojekt/rain-gothenburg-2/> Adresinden Alındı.

Gothenburg (T.Y.). *The World's Most Sustainable Destination According To Gdst*. 09.08.2024 Tarihinde <https://www.goteborg.com/en/guides/the-worlds-most-sustainable-destination> Adresinden Alındı.

Government Offices Of Sweden (T.Y.). *Digital Policy*. 19.12.2024 Tarihinde <https://www.government.se/government-policy/digital-policy/> Adresinden Alındı.

Haber7 (09.11.2021). *Dünyada En Çok Ada Hangi Ülkede? Şaşırtan Liste: İsveç-267.570*. 26.08.2024. Tarihinde <https://m.haber7.com/seyahat/haber/3160227-dunyada-en-cok-ada-hangi-ulkede-sasirtan-liste> Adresinden Alındı.

Helliwell, J. F.; Layard, R.; Sachs, J. D.; De Neve, J-E.; Akin, L. B.; Wang, S. (2024). *World Happiness Report 2024*. University Of Oxford: Wellbeing Research Center.

Kattegattleden (T.Y.). *Stretches Along Kattegattleden*. 24.08.2024 Tarihinde <https://kattgattleden.se/en/> Adresinden Alındı.

Liseberg (T.Y.). *Services In The Park*. 22.08.2024 Tarihinde <https://www.liseberg.se/en/park/plan-your-visit/services-in-the-park/> Adresinden Alındı.

Mehter Aykın, S. (2021). Avrupa Birliği'nin Turizm Politikası Çerçevesinde Avrupa Akıllı Turizm Başkentleri. *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 4(1), 1-18.

Mehter Aykın, S. (2022). Málaga: Avrupa Akıllı Turizm Başkenti (2020). *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 5(1), 24-37.

Mehter Aykın, S. (2023-A). *Turizm Destinasyonları İçin Yol Haritası*. Ankara: Detay Yayıncılık, No: 1773.

Mehter Aykın, S. (2023-B). Lyon Kenti'nin Avrupa Akıllı Turizm Başkenti Parametreleri Üzerinden Değerlendirilmesi. *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 6(3), 234-241.

Mehter Aykın, S. (2024). İrlanda'nın Turizm Politikası Ve Akıllı Turizm Uygulamaları. *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 7(2), 77-87.

Nordic Council Of Ministers (2019). *Nordic Tourism Policy Analysis*. Denmark. Doi: [10.6027/Nord2019-008](https://doi.org/10.6027/Nord2019-008)

Oecd (2018). *Oecd Reviews Of Digital Transformation: Going Digital In Sweden*, Oecd Publishing, Paris. Doi: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264302259-en>

Oecd (2022). *Sweden, Oecd Tourism Trends And Policies 2022*. Oecd Publishing, Paris. Doi: <https://doi.org/10.1787/64464ddf-en>

Oecd (2024). *Oecd Tourism Trends And Policies 2024*. Oecd Publishing, Paris. Doi: <https://doi.org/10.1787/80885d8b-en>.

Özışık Yapıcı, O. (2022). Akıllı Şehir Kapsamında Bursa'nın Akıllı Turizm Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Gobursa Örneği. *Journal Of Tourism Intelligence And Smartness*, 5(1)38-49.

Republic Of Türkiye Ministry Of Culture And Tourism (T.Y.). *Yearly Bulletins*. 08.08.2024 Tarihinde <https://www.ktb.gov.tr/en-249299/yearly-bulletins.html> Adresinden Alındı.

Swedish Agency For Economic And Regional Growth (T.Y.). *Swedish National Tourism Strategy*. 15.08.2024 Tarihinde <https://barents-council.org/document/2021-11-25-sweden-national-tourism-strategy-nov-2021.pdf> Adresinden Alındı.

Talu, N., Kocaman, H. (2019). *Türkiye'de İklim Değişikliği İle Mücadelede Politikalar, Yasal Ve Kurumsal Yapı*. T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü Yayını, İklim Değişikliği Eğitim Modülleri Serisi 4, Ankara. Erişim Linki: https://www.iklimin.org/wp-content/uploads/egitimler/seri_04.pdf Erişim Tarihi: 03.08.2024.

The History Of Nordic Women's Literature (T.Y.). *Anna Greta Wide*. 26.08.2024 Tarihinde <https://nordicwomensliterature.net/writers/wide-anna-greta/> Adresinden Alındı.

Undp (2024). *Human Development Report 2023/2024*. New York.

Visit Sweden (T.Y.). *Sweden – A Destination Of A Different Nature*. 09.08.2024 Tarihinde <https://visitsweden.com/> Adresinden Alındı.

West Sweden Tourist Board (T.Y.). *Meet The Locals: Get Right To The Heart Of West Sweden With Meet The Locals*. 25.08.2024 Tarihinde <https://meetthelocals.se/en/> Adresinden Alındı.